

Erityisavustus kirjastojen alueelliseen ja paikalliseen kokeilu- ja kehittämistoimintaan

Aluehallintovirastot myöntävät valtionavustusta yleisten kirjastojen palvelujen ja toimintamuotojen kehittämiseen.

Kuka hakee ja milloin?

Avustuksia voivat hakea kunnat / yleiset kirjastot.

Hakuaika alkaa 27.10.2021 klo 8.00 ja päättyy 30.11.2021 klo 16.15.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää aluehallintovirastoille määrärahat, jonka jälkeen aluehallintovirastot tekevät alueensa avustuspäätökset 31.3.2022 mennessä.

Aluehallintovirastojen kirjastoasiantuntijat käsittelevät hakemukset yhteistyössä.

Avustukseen sovelletaan seuraavia säädöksiä: [Laki yleisistä kirjastoista](#) (1492/2016) ja [Valtionavustuslaki](#) (688/2001).

Avustuksen tavoite

Avustuksen tavoitteena on lisätä osallisuutta kulttuuriin sekä kaventaa eroja kulttuuriin osallistumisessa väestöryhmien välillä [kirjastolain \(1492/2016\)](#) ja [Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategian 2025](#) mukaisesti.

Avustettavat hankkeet toteuttavat lisäksi [Opetus- ja kulttuuriministeriön strategian 2030](#) sekä [hallitusohjelman](#) kulttuuriin osallistumisen ja osallisuuden tavoitteita.

Miten avustusta haetaan?

Hakemukset tehdään aluehallinnon sähköisessä asiointipalvelussa <https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/>. Palveluun kirjaudutaan henkilökohtaisella Suomi.fi -tunnisteella: pankkitunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sirullisella henkilökortilla.

Asiointipalvelun ohjeet: <https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/fi/oppaat-ja-materiaalit>.

Millä perusteella hakemuksia arvioidaan?

Avustukset ovat harkinnanvaraisia. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon seuraavat perusteet:

1. Hakukohtaiset edellytykset

- Hankkeella on oltava selkeät tavoitteet ja toimenpiteet sekä ajallinen suunnitelma ja perusteltu kustannusarvio.
- Avustus voi kattaa enintään 80 prosenttia hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista
- Hankkeissa suositellaan alueellista ja/tai valtakunnallista yhteistyötä.
- Monialaisissa hankkeissa tästä kirjastojen määrärahasta voidaan myöntää avustuksia vain kirjastojen osuuteen. Muiden hallintokuntien on vastattava omista kustannuksistaan.

- Yhteistyöhankkeissa edellytetään aiesopimusta jo hakuvaiheessa.
- Hankkeiden tuloksena odotetaan syntyvän vakiintuvia käytäntöjä tai rakenteellisia uudistuksia.
- Hankkeissa saaduista kokemuksista tulee viestiä suunnitelmallisesti ja aktiivisesti, ja niiden tulee olla hyödynnettävissä laajemmin.

Omatoimiseen kirjastopalveluun voidaan myöntää rahoitusta, jos hanke parantaa kirjastopalvelujen saatavuutta ja omatoimikirjaston toiminnan monimuotoisuutta. Omatoimisen kirjastopalvelun kehittämiseen voidaan myöntää avustusta vain, jos kirjasto kehittää palvelua ensimmäistä kertaa tai jos kirjasto kehittää edelleen jo toteutettua omatoimipalvelua/konseptia. Omatoimikirjastojen toteuttamiseen liittyvät hankkeet ovat kehittämishankkeita, eivät investointihankkeita. Omatoimisen kirjastopalvelun kehittämishankkeet kuuluvat kokonaisuuteen *Kirjastojen vaikuttavuus, uudet toimintamallit ja kestävä kehitys*.

Digitointihankkeisiin voidaan myöntää avustusta, jos digitoitava aineisto on paikallisesti, alueellisesti tai kansallisesti arvokasta. Aineiston pitää olla kirjaston hallinnassa. Kirjasto hankkii digitointiohjauksen Kansalliskirjaston Mikkelin digitointikeskuksesta. Digitoitujen aineistojen on oltava saatavilla myös Finnassa.

Aluehallintovirastot suosittelevat neuvottelemaan laajemmista / alueellisista lasten ja nuorten lukemista edistävästä hankkeista Seinäjoen kaupunginkirjaston kanssa, jolla on valtakunnallinen erityistehtävä lasten ja nuorten lukemisen ja lukutaidon edistämisen tukemiseksi kirjastoissa

Hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteissä.

Hyväksyttäviä kustannuksia ovat:

- Palkat ja palkkiot (hyväksyttäviä palkkakuluja sivukuluineen voi olla enintään 80 000 euroa vuodessa palkansaajaa kohden).
- Hankkeeseen palkatun työntekijän matka-, koulutus- ja puhelin- yms. kulut
- Matka- ja majoituskulut
- Edustuskulut
- Hanketta varten tehdyt materiaalihankinnat: Aineet, tarvikkeet, tavarat (pois lukien ei-hyväksytyt)
- Ostopalvelut
- Tilavuokrat eli hankkeeseen erikseen hankitut työtilat, koulutustilat yms., ei toimitilakustannuksia, joihin kirjasto saa valtionosuutta
- Leasingkulut
- Yleiskustannukset (enintään 15 % hankkeen kustannuksista) perustelluista syistä
- Muut hankkeesta todennetusti aiheutuvat kulut

Seuraavat kirjastojen perustoimintaan liittyvät kustannukset eivät ole hyväksyttäviä kustannuksia:

- aineisto- ja kalustehankinnat
- rakennus-, remontti- tai sisustustyöt

Hankkeeseen liittyvistä kustannuksista tarkempia tietoja saa Usein kysytyt kysymykset (UKK) -palstalta osoitteesta:

<http://aviavustukset.fi/hakeminen/avustusmuodot/kirjastotoiminnan-kehittaminen/>

Millaisia kehittämishankkeita avustetaan?

Avustettavat hankkeet edistävät vähintään yhtä seuraavista kokonaisuuksista:

Kokonaisuus: Kirjastojen vaikuttavuus, uudet toimintamallit ja kestävä kehitys

Kirjastopalvelut tukevat tutkivaa, luovaa, vastuullista ja kansainvälistä elämänsäntettä.

- Kehitetään kirjastojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta lisääviä toimintamalleja
- Kehitetään kirjastopalvelujen saavutettavuutta parantavia toimintatapoja ja yhteistyömalleja, myös digi- ja etäyhteyksin käytettäväksi
- Kehitetään kirjastoja kansalaistoimintaa tukevina yhteisöllisinä tiloina
- Edistetään kestävästä kehitystä

Kokonaisuus: Lukemisen edistäminen

Monipuoliset lukutaidot ovat tärkeä avain jatkuvaan oppimiseen ja täysivaltaiseen kansalaisuuteen.

- Edistetään kaikkien väestöryhmien, erityisesti lasten ja nuorten lukutaitoa ja lukuharrastusta
- Kehitetään monipuolisia malleja ja toimintatapoja lukemisen edistämiseen
- Edistetään lukemiskulttuuria
- Edistetään kaikkien väestöryhmien monilukutaitoja

Kokonaisuus: Jatkuva oppiminen

Jatkuva oppiminen kuuluu kaikille. Tarve kehittää ja uudistaa omaa osaamista jatkuu läpi elämän.

- Kehitetään kirjastoja kaikille avoimina ja monipuolisina työ- ja oppimisympäristöinä
- Kehitetään kirjastojen pedagogisia toimintatapoja erilaisille asiakkaille ja asiakasryhmille.
- Edistetään suunnitelmallista yhteistyötä päiväkotien, koulujen, oppilaitosten sekä muiden toimijoiden kanssa

Kokonaisuus: Aktiivinen kansalaisuus, osallisuus ja sananvapaus

Avoin luotettava tieto ja lähdekriittisyys luovat edellytyksiä toimia yhdenvertaisena kansalaisena digitaalisessakin yhteiskunnassa. Kirjastot edistävät myös osallisuutta ja ehkäisevät syrjäytymistä.

- Vahvistetaan eri kieli- ja kulttuuriryhmien vuoropuhelua sekä kulttuurista moninaisuutta
- Kehitetään toimintaa, joka edistää hyvää keskusteluilmapiiriä
- Edistetään avointa ja luotettavaa tiedonsaantia sekä vahvistetaan lähdekriittisyyttä
- Kehitetään kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä osallisuutta vahvistavia toimintamalleja

2. Yleiset perusteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii strategiansa mukaisesti vaikuttamaan siihen, että kaikkien kyvyt ja osaaminen vahvistuvat, että yhteiskuntaa uudistetaan luovalla, tutkivalla ja vastuullisella toiminnalla ja että merkityksellisen elämän edellytykset turvataan yhdenvertaisesti. OKM:n strategia on luettavissa verkkosivuilta: [Opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2030](#)

Hakemusten arvioinnissa ja vertailussa katsotaan eduksi, jos toiminta tai hanke osaltaan edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, keskinäistä kunnioitusta ja kestäväää kehitystä OKM:n strategian toimintalupauksen mukaisesti.

3. Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Aluehallintovirasto voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Aluehallintovirasto ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

Jos avustuksen saaja on saanut rangaistuksen luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä, ja avustus kohdistuu palkkakustannuksiin, voidaan avustus myöntää vain erityisen painavasta syystä (valtionavustuslain 7 § 2 mom)

Milloin hakemus hylätään?

Jos hakija on saanut aiemmin avustuksia aluehallintovirastolta, selvitykset avustusten käytöstä on tehtävä määräaikaan mennessä. Aluehallintovirasto hylkää hakemuksen, jos hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa aluehallintovirastolle tietoja aiemmin myönnettyjen avustusten käytön valvontaa varten.

Hakemus hylätään, jos se saapuu määräajan jälkeen.

Mitä ehtoja avustuksen käyttöön liittyy?

- Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.
- Avustus voi kattaa enintään avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista. Hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteissä.
- Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.
- Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä.
- Avustuksen saajalta edellytetään kustannuspaikkakohtaista talousraportointia.
- Aluehallintovirastolla on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa (valtionavustuslain 16 §).
- Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon:
  - Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.
  - Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia. (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).
- Avustuksen saajan tulee pyytää tarjous useammalta kuin yhdeltä toimittajalta sellaisissa tavara- ja palveluhankinnoissa, jotka alittavat kansallisen kynnyсарvon, mutta joiden arvo ilman arvonlisäveroa ylittää 20 000 euroa.

Miten tuloksista ja avustuksen käytöstä raportoidaan?

Avustuksen saajan tulee antaa selvitys avustuksen käytöstä avustuspäätöksessä mainittuna aikana. Selvitykseen sisältyy toiminta- ja talousraportti. Avustuksen toimintaraportissa avustuksen saaja esittää raportin avustetusta hankkeesta. Talousraportissa avustuksen saaja esittää kustannuksista erillisen hankekohtaisen kirjanpidon, jonka voi toteuttaa esimerkiksi omana kustannuspaikkana, projektitunnuksena tai vastaavana.

Avustuksen käyttöselvitys tehdään sähköisessä asiointipalvelussa

<https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/>

Myönnetyt avustukset:

Aikaisemmin myönnettyihin avustuksiin voit tutustua aviavustukset.fi-sivulla
<http://bit.ly/Kirjastohankkeet>

Lisätietoja:

Etelä-Suomen AVI:

Kristiina Kontiainen, puh. 0295 016 538

Marko Ojala, puh

Itä-Suomen AVI:

Virpi Launonen, puh. 0295 016 845

Lapin AVI:

Satu Ihanamäki, puh. 0295 017 395

Lounais-Suomen AVI:

Päivi Almgren, puh. 0295 018 300

Anu Ojaranta, puh. 0295 018 302

Länsi- ja Sisä-Suomen AVI:

Mika Mustikkamäki, puh. 0295 018 843

Jonna Toukonen, puh. 0295 018 222

Pohjois-Suomen AVI:

Merja Kummala-Mustonen, puh. 0295 017 552

Ruotsinkieliset ja kaksikieliset hankkeet:

Susanne Ahlroth, puh. 0295 018 762

Aluehallintovirastojen asiantuntijoiden sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@avi.fi

Katso myös: [Opas valtionavustusten hakemisesta, käytöstä ja käytön valvonnasta \(2021\)](#)